کوتاه از دیپلماسی

واکنش ظریف به فروش دوباره سلاح از سوی آمریکا به اسرائیل

● **ایرنا:** وزیر امور خارجه ایران در توییتی نوشت: «همین‌طور که مهمات ساخت آمریکا بر سر فلسطینی‌های بی‌گناه ریخته می‌شوند، آمریکا ۷۳۵ میلیون دلار دیگر از موشک‌های نقطه‌زن را به رژیم صهیونیستی داد تا با دقت بیشتری کودکان را بکشد». محمدجواد ظریف در این توییت نوشت: «بعد هم آمریکا جلوی صادرشدن ملایم‌ترین بیانیه از طرف شورای امنیت را گرفت». وی افزود: «جهان دارد چهره کثیف رژیم صهیونیستی و حامی‌اش را می‌بیند».

دلیل تغییر لحن بن‌سلمان نسبت به ایران از زبان شاهزاده سعودی

● **ایسنا:** یکی از شاهزادگان سعودی بازگشت احتمالی واشنگتن به برجام را دلیل تغییر لحن ولیعهد عربستان نسبت به ایران می‌داند. به گزارش ایسنا، به نقل از خبرگزاری ناس، عبدالرحمن بن‌مساعد، شاهزاده سعودی می‌گوید که برخی متغیرهای بین‌المللی باعث تغییر لحن محمد بن‌سلمان نسبت به جمهوری اسلامی ایران شده است. این شاهزاده سعودی که از طریق کلاب‌هاوس در یک نشست شرکت کرده بود، خاطرنشان کرد: «درخصوص روابط با ایران برخی رویکردهای بین‌المللی در حال تغییر است؛ زیرا آمریکا آماده بازگشت به برجام است». عبدالرحمن بن‌مساعد در ادامه گفت: «برخی درباره دلیل تغییر لحن محمد بن‌سلمان، ولیعهد عربستان در رابطه با ایران سؤال می‌کنند، دلیل تغییر لحن محمد بن‌سلمان نزدیک‌شدن زمان بازگشت به برجام است؛ زیرا عربستان تلاش می‌کند در این توافق حضور داشته باشد و سناریوی توافق قبلی که در سال ۲۰۱۵ امضا شد، تکرار نشود؛ توافقی که میان ایران و جامعه بین‌المللی بدون مشارکت کشورهای منطقه انجام شد». وی همچنین تأکید کرد که هر اتفاقی رخ بدهد عربستان حامی مسئله فلسطین خواهد ماند و موضع خود را تغییر نخواهد داد.

رویترز مدعی شد:

از زمان خروج آمریکا از برجام ۷۰۰ تحریم علیه ایران اعمال شده

● **ایسنا:** خبرگزاری رویترز اعلام کرد دونالد ترامپ از زمان خروج از برجام بیش از ۷۰۰ تحریم را علیه ایران اعمال کرده است. خبرگزاری رویترز با شمارش تحریم‌هایی که وزارت خزانه‌داری آمریکا پس از خروج از برجام و احیای تحریم‌های برداشته‌شده اعمال کرده بود، گزارش داد که ترامپ بیش از ۷۰۰ شخص و نهاد ایرانی را مورد تحریم قرار داده است. رویترز گزارش داد: ترامپ در این میان، دوجین مؤسسه حیاتی برای اقتصاد ایران ازجمله بانک مرکزی و شرکت نفت ملی را مورد تحریم قرار داده و مطابق با قوانین آمریکا، تنبیهاتی را برای طرف‌های خارجی به دلیل حمایت از تروریسم یا اشاعه تسلیحاتی طراحی کرده است. به نوشته رویترز، اگر بنا بر این باشد که ایران به صادرات نفت خود بپردازد، رفع بسیاری از این تحریم‌ها اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. این خبرگزاری در گزارش خود نوشت: رفع این تحریم‌ها بایدن را هدف اتهاماتی ازجمله نرمش در برابر تروریسم قرار می‌دهد اما اگر توافق هسته‌ای بخواهد احیا شود، رئیس‌جمهور آمریکا این ضربه سیاسی را خواهد خورد. به گزارش ایسنا، ادعای رویترز درباره تعداد نهادها و اشخاص مورد تحریم در حالی است که سیدعباس عراقچی، معاون سیاسی وزیر خارجه پیش‌تر درباره سازوکار راستی‌آزمایی لغو تحریم‌ها و تضمین پایبندی به تعهدات آمریکا گفته بود: فهرست تحریم‌هایی که باید لغو شوند طولانی است و از هزارو ۵۰۰ تحریم هم بیشتر است که هم شامل تحریم‌های موضوعی و هم تحریم‌های مربوط به افراد و مؤسسات می‌شود. عراقچی تأکید کرد آمریکا برای بازگشت به برجام باید این تحریم‌ها را یکباره لغو کند.

اعتراض سناتور جمهوری‌خواه به مذاکرات احیای برجام

● **ایلنا:** سناتور آمریکایی نسبت به احیای برجام ابراز نگرانی کرد. تد کروز در توییتی نوشت: «ایران «امنیت ملی آمریکا و امنیت متحدانش» را تهدید می‌کند؛ ما و متحدان‌مان نمی‌توانیم یک توافق هسته‌ای فاجعه‌بار اوباما-بایدنی با ایران را تحمل کنیم».

در ادامه تور اروپایی وزیر خارجه ایران انجام شد

دیدارهای ظریف با مقامات ایتالیا

وزیر امور خارجه ایران با رئیس مجلس نمایندگان ایتالیا دیدار و گفت‌وگو کرد. به گزارش ایرنا از اداره کل اطلاع‌رسانی و امور سخنگویی وزارت امور خارجه، محمدجواد ظریف روز سه‌شنبه با فیکو، رئیس مجلس نمایندگان ایتالیا، دیدار و گفت‌وگو کرد. وزیر خارجه ایران همچنین با پترو چلی، رئیس کمیسیون سیاست خارجی مجلس سنای ایتالیا، دیدار و گفت‌وگو کرد. ظریف از پنجشنبه گذشته تور اروپایی خود را با سفر به مادرید پایتخت اسپانیا آغاز کرد. او در مادرید با آرانچا گونزالس لایا، وزیر امور خارجه و امور اتحادیه اروپایی اسپانیا و ریس ماروتو، وزیر صنعت، تجارت و گردشگری این کشور که ریاست طرف اسپانیایی کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی دو کشور را نیز بر عهده دارد، دیدار کرد. وزیر امور خارجه در ادامه تور اروپایی خود روز یکشنبه ۲۶ اردیبهشت برای ملاقات با مقام‌های ایتالیا و واتیکان وارد رم شد و با کاردینال پارولین، نخست‌وزیر و اسقف اعظم گالاگر، وزیر امور خارجه واتیکان و لوئیجی دی مایو، وزیر خارجه ایتالیا به رایزنی نشست. وزیر خارجه ایران همچنین در این دور از سفر اروپایی خود با پاپ فرانسیس رهبر کاتولیک‌های جهان دیدار و گفت‌وگو کرد. ظریف بعد از دیدار با پاپ، در گزارشی توییتری از دیدار با پاپ فرانسیس و دیگر مقام‌های واتیکان گفت: «گفت‌وگویی فوق‌العاده با عالیجناب پاپ فرانسیس داشتم. همچنین در دیدارهای خوب با کاردینال پارولین و اسقف اعظم گالاگر تبادل نظر در خصوص موارد زیر روی داد: نقاط مشترک اهداف و چالش‌های‌مان، گفت‌وگوی بین ادیان، فلسطین، تحریم‌های آمریکا، همکاری دوجانبه و بین‌المللی با واتیکان». ظریف در این تور اروپایی قرار بود به اتریش نیز برود اما به دلیل اعلام حمایت اتریش از اسرائیل در واکنش به دور جدید حملات این رژیم علیه فلسطینیان، این سفر لغو شد. منابع اتریشی خبر دادند به دلیل بالابردن پرچم اسرائیل در ساختمان‌های رسمی اتریش ازجمله دفتر نخست‌وزیری و ساختمان وزارت خارجه این کشور، در آخرین دقایق، سفر ظریف به این کشور که بنا بود پس از سفر به اسپانیا انجام شود، لغو شد. مقامات اتریش البته تأکید کردند لغو این سفر تأثیری بر روابط حسنه دوجانبه بین دو کشور نخواهد داشت. پیش‌تر اعلام شده بود سفر ظریف ارتباطی به گفت‌وگوهای برجامی در وین ندارد و او قرار بود برای گفت‌وگوهای دوجانبه با مقامات اتریشی راهی این کشور شود.

سیامک کاکایی، پژوهشگر مسائل ترکیه در گفت‌وگو با «شرق»:

ترکیه به دنبال نفوذ و افزایش قدرت نظامی در منطقه است

زینب اسماعیلی: ترکیه یکی از همسایگان مهم ایران است؛ همسایه‌ای که به موازات تنگناهای دیپلماتیک ایران، تحریم‌ها و قطع روابط به دنبال افزایش حضور و نفوذ در منطقه خاورمیانه است. بحران اخیر در فلسطین اشغالی بار دیگر فرصتی برای ترکیه ایجاد کرده تا با وجود ارتباط با اسرائیل به هواخواهی از مسلمانان فلسطین برآید. در تحلیل دورنمای ذهنی رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه، در ارتباط با ایران و منطقه با سیامک کاکایی، پژوهشگر مسائل ترکیه، به گفت‌وگو نشستیم.

تا سال‌ها پیش، ترکیه یکی از الگوهای موفق دولت اسلامی در سلوک سیاسی، اقتصادی و حتی اجتماعی به نظر می‌آمد، اما با تغییراتی در ساختار قدرت و ریاست‌جمهوری رجب طیب اردوغان و کاهش ارزش پول ملی این کشور، کم‌کم این الگو شکسته شد. شما در تحلیل فعلی وضعیت و جایگاه ترکیه از نظر سیاسی، اقتصادی و روابط بین‌الملل چه نکاتی را برجسته می‌دانید؟

ترکیه یک دهه پیش از این و پیش از انقلاب‌های عربی گام‌های بلندی در مسیر توسعه اقتصادی و حضور در منطقه انجام داده بود و در منطقه و میان کشورهای عربی نفوذ درخور توجهی یافته بود؛ اما انقلاب‌های عربی موجب شد جایگاه پیشین ترکیه دستخوش دگرگونی و تزلزل شود. به این دلیل که کشورهای اصلی عربی مانند مصر، عربستان و سوریه مایل به ورود ترکیه به عرصه حمایت از انقلابات عربی به صورت گسترده نبودند.

بعد از تحولاتی که در مصر رخ داد و رژیم مبارک سقوط کرد، سیستم جدیدی روی کار آمد و اخوانی‌ها قدرت را به دست گرفتند که هم‌راستا با سیاست‌های ترکیه بود. این موضوع خوشایند نگاه ترکیه و به دنبال نشان‌دادن الگویی از دموکراسی مدنظر ترکیه در مصر بود. بااین‌حال، تغییر حکومت و بازگشت نظامیان به قدرت و کودتای ژنرال سیسی همه شرایط را دگرگون کرد و ترکیه با سد محکمی در مصر مواجه شد و به‌سرعت در قبال مصر تغییر رفتار داد و دو کشور به دو جبهه متخاصم تبدیل شدند.

همین مسئله و نگرشی که عربستان نسبت به ترکیه داشت، موجب شد که عربستانی‌ها از سیاست حمایت ترکیه از اخوانی‌ها به‌شدت نگران باشند و ائتلافی بین عربستان، مصر و امارات ایجاد شد که در مقابله با سیاست‌های ترکیه در عرصه منطقه‌ای بود. در همسایگی ترکیه هم روابط ترکیه با سوریه دگرگون شده بود؛ از رابطه همکاری به یک دشمن متخاصم تبدیل شد و ترکیه از تغییر نظام سیاسی در سوریه حمایت کرد و اینها یک وجه سیاست منطقه‌ای ترکیه بوده است.

با اینکه تنش‌ها در روابط ترکیه با کشورهای عربی به انزوای ترکیه در بخشی از خاورمیانه و شمال آفریقا انجامید، به این معنا نبود که ترکیه با وجود وضعیت اقتصادی‌ای که پیش آمده، به‌عنوان یک کشور ورشکسته قلمداد شود. ترکیه اکنون هفدهمین یا هجدهمین اقتصاد دنیاست و با وجود بحران‌هایی که در حوزه اقتصادی در این کشور رخ داده، باز از نظر اقتصادی در وضعیت مناسبی قرار دارد، هرچند بحران اقتصادی این کشور بر سیاست خارجی تأثیرگذار است. اما آنچه موجب شده تنش‌هایی بین ترکیه و کشورهای منطقه‌ای ایجاد شود، به دلیل تفاوت در ماهیت نگرش ترکیه به مسائل منطقه‌ای با کشورهای دیگر است که ترکیه یک دهه پرتنش را در خاورمیانه و شمال آفریقا سپری کرده است.

ترکیه همسایه مهمی برای ایران است؛ همسایه‌ای که البته اختلاف‌نظرها و اصطکاک‌هایی نیز با هم دارند که بدون شک طبیعی است ولی کار مشترک و روند همسایگی را سخت می‌کند. یکی از موضوعات مشترک ایران و ترکیه در سال‌های اخیر، مشارکت در حل مسئله سوریه بود که البته با نقش‌آفرینی مهم روسیه همراه بود. البته این موضوع بسیار مفصل است و هر کدام از بخش‌ها توضیحات گسترده‌ای را می‌طلبد، اما سؤال را کمی خرد می‌کنم. اکنون که از این مشارکت زمان اندکی گذشته، تحلیلگران زیادی به نقد آن پرداختند و روسیه و ترکیه را برنده این نقش‌آفرینی در سوریه می‌دانند؛ در حالی که تا به اینجا جمهوری اسلامی ایران به هدفش که حفظ بشار اسد در سوریه بوده یا برداشته‌شدن احتمالی‌اش با انتخابات، دست یافته است. شما در مشارکت روسیه، ترکیه و ایران بر سر مسئله سوریه چه موضوعی را پررنگ‌تر می‌بینید؟

ترکیه و ایران جدا از اینکه دو همسایه مؤثر هستند، دو بازیگر مهم در منطقه خاورمیانه به حساب می‌آیند. روابط اقتصادی و همکاری‌های دو کشور از زمانی که عدالت و توسعه قدرت را در دست گرفته، رابطه رو به رشدی بوده که البته گاه فراز و فرودهایی هم داشته است. این روابط در زمینه‌های تجارت، اقتصاد و سرمایه‌گذاری رو به افزایش بوده با وجود اینکه تحریم‌ها روی رابطه ایران و ترکیه بی‌تأثیر نبوده است.

اما به‌طور کلی رابطه ایران و ترکیه تابعی از اراده سیاسی حاکم بر دو کشور است که هم خواهان گسترش روابط بوده و هستند و هم علاقه‌مند به همکاری در عرصه منطقه‌ای. با اینکه اصطکاک‌هایی در عرصه نگرش آنها به برخی مسائل مانند سوریه رخ داده است، اما در مواقعی با تعدیل سیاست‌های ترکیه نسبت به سوریه، شاهد همکاری‌هایی بین ایران و ترکیه به همراه روسیه در چارچوب مذاکرات آستانه بوده‌ایم که این بی‌تأثیر در نگاه ترکیه به مسئله سوریه نبوده است.

ولی به هر حال باید گفت رقابت‌ها در عرصه سیاسی و اقتصادی بین ایران و ترکیه در منطقه وجود داشته و خواهد داشت. اینکه آیا ترکیه به دنبال تحرک بیشتر در سیاست خارجی خود حتی در روابط با روسیه هست یا نه، پاسخش مثبت است. کشورها بر اساس منافع ملی خودشان تصمیم می‌گیرند. ترکیه هم به دنبال این است که از یک سو یک‌سری توازن‌های منطقه‌ای به دست بیاورد و از سوی دیگر، بازتعریفی از نقش و نفوذ خود را آمیخته با افزایش قدرت منطقه‌ای به آزمون بگذارد.

ترکیه به بهانه‌های مختلفی ازجمله ادعای اخلال در امنیت ملی‌اش توسط کردها، به نقاط مختلف سوریه حمله کرده است و تغییر رویکردی هم در این زمینه دیده نمی‌شود. شما فکر می‌کنید با توجه به اینکه انتخابات در سوریه در پیش است، راه ایران، ترکیه و روسیه از هم جدا شده یا امکان ادامه این همکاری وجود دارد؟

سیاست ترکیه در قابل سوریه را می‌توان در یک بستر سیاست درگیرانه و تهاجمی مورد ارزیابی قرار داد. ترکیه در سال‌های گذشته با عنوان اینکه امنیت و منافع ملی‌اش به دلیل حرکات کردها در سوریه به مخاطره افتاده، اقدام به مداخله نظامی در سوریه کرده و بخش‌هایی را هم اشغال کرده است ازجمله مناطقی در شمال شرقی سوریه و ادلب.

تغییراتی در سیاست خارجی ترکیه نسبت به سوریه رخ داده که این راهبردها متأثر از سیاست کلی ترکیه در عرصه منطقه‌ای است و باز شاهد هستیم که ترکیه به دنبال این است که در شمال عراق هم به شکلی از مدل سوریه استفاده کند و فعالیت پ‌ک‌ک و احزاب کُرد سوریه در شمال عراق و در سوریه به‌عنوان یک تهدید اصلی برای ترکیه محسوب می‌شود و این به‌عنوان یک مفروض اصلی از سوی ترکیه قلمداد می‌شود و ترکیه علت اصلی مداخله‌اش در این مناطق را همین موضوع قرار داده و به نوعی با اینکه می‌خواهد رفع تهدیدهای امنیتی کند، اما فرصتی بوده تا نگرش سیاست خارجی خود را نسبت به دو همسایه یعنی سوریه و عراق تغییر دهد و به دنبال حضور نظامی در این دو کشور باشد.

ترکیه به موازات نقش‌آفرینی در سوریه، به قلب منطقه عربی حتی تا لیبی هم نفوذ کرده و می‌دانیم که در آن منطقه، روسیه نیز نقش دارد و مایل به احیای نقش تاریخی امپراتوری خود است. به نظر می‌رسد معادلات درهم‌تنیده‌ای بین قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای وجود دارد که ایران تنها در بخشی از آن نقش دارد. با این شرایط، صحنه بازی پیش‌رو را چگونه می‌توان ترسیم کرد؟

روابط ترکیه با لیبی تابع راهبرد بلندمدتی است که ترکیه در منطقه شرق مدیترانه تعقیب می‌کند. بعد از اینکه ترکیه موقعیت خود را در مصر از دست داد، در لیبی سعی کرد نفوذش را دوباره احیا کند و از دولت وفاق ملی فائز السراج از ۲۰۱۸ به بعد حمایت کرد و این منجر به انعقاد توافق بین دولت سراج و ترکیه در سال ۲۰۱۹ و قراردادی در ارتباط با تعیین حدود و صلاحیت‌های قضائی و دریایی در شرق مدیترانه و منجر به بحرانی در این منطقه شد. یونان، قبرس و مصر به مخالفت با این توافق‌نامه برآمدند و به لیبی اعتراض کردند و آن را قبول نکردند؛ اما این سنگ‌بنای حضور مؤثر ترکیه در شرق مدیترانه بود که برای اولین‌بار، توافق‌نامه‌ای به امضا رسید که بر آینده فعالیت‌های انرژی در این منطقه تأثیر می‌گذارد. تنش‌ها در این منطقه پایدار شده و حضور ترکیه در لیبی به حضور نظامی هم تبدیل شده است.

ترکیه تلاش می‌کند نفوذ خود در این منطقه را استمرار ببخشد و اساسا در آفریقا به دنبال حضور اقتصادی و نظامی است.

روی‌کارآمدن دولت بایدن در آمریکا برخی موضوعات را دستخوش تغییر کرد؛ ازجمله اینکه به نظر می‌رسد این دولت تمایل چندانی به قدرتمندترشدن ترکیه ندارد. حتی برخی تحلیل‌ها به ابراز نگرانی در مورد وضعیت اردوغان در چهار سال پیش‌رو پرداختند. شما فکر می‌کنید اردوغان که اکنون خود را بی‌نیاز از اروپا نشان می‌دهد و دیگر مثل قبل دنبال پیوستن به اتحادیه اروپا نیست، با آمریکا چه چالش‌هایی خواهد داشت؟

روی‌کارآمدن دموکرات‌ها در آمریکا به نظر می‌رسد روی برخی تعاملات منطقه‌ای و سیاسی در خاورمیانه تأثیر گذاشته است؛ ازجمله تغییر نگرش در رفتار ترکیه و عربستان قابل تحلیل و بررسی است. به نظر می‌رسد با نگاهی که در عربستان و ترکیه ایجاد شده، آنها درصدد تلاش برای احیای روابط هستند که بخشی از آن ناشی از تغییر حکومت در آمریکاست.

شرایطی که در دوران ترامپ وجود داشت کمک می‌کرد ترکیه و عربستان یک سیاست تهاجمی را در پیش بگیرند. به نظر می‌رسد در دوران دولت بایدن این سیاست مانند گذشته ادامه نداشته باشد. البته به این معنا نیست که تغییر ماهوی در رفتار آمریکا با ترکیه و عربستان ایجاد شده باشد؛ اما خارج‌کردن ترکیه از قراردادهای اف ۳۵ و تنش‌هایی که بین آنها بر سر اس ۴۰۰ وجود دارد، به نظر می‌رسد دلخوری و نگرانی در ترکیه به وجود آورده و اگر این روابط احیا شود، ممکن است روی مسائل منطقه‌ای دیگری نیز تأثیرگذار باشد؛ ازجمله یمن. به نظر می‌رسد ترکیه بازگشت به خاورمیانه با دستور کار تنش‌زدایی را در دستور کار خود بگذارد.

ترکیه معتقد به مبارزه با اسرائیل است، همان‌گونه که روزهای اخیر با بالاگرفتن تنش بین اسرائیل و فلسطین، در تماس‌های تلفنی به دنبال ایفای نقش در حل این منازعه و «دادن درس لازم به اسرائیل» است. در همین حال، رابطه سیاسی و تجاری خود با اسرائیل را هم دارد و همچنین با دولت جمهوری آذربایجان در ارتباط تنگاتنگ قرار دارد که آن کشور هم با تل‌آویو رابطه خوبی دارد. این دوگانگی را چگونه تفسیر می‌کنید؟ آیا اردوغان علاقه‌مند به القای نقش رهبری در جهان اسلام و در مسئله فلسطین برای خود است؟

در هفته‌های گذشته موضع‌گیری‌ای که مقامات ترکیه و شخص اردوغان در مورد تحولات فلسطین اشغالی داشتند، قابل تأمل بود. بخشی از این موضع‌گیری‌ها به این برمی‌گردد که انتقادهای ترکیه به اقدام جنایتکارانه اسرائیل باید مورد توجه قرار گیرد؛ اینکه کشورهای اسلامی باید با رویکردی جدی‌تر و عملی‌تر در مورد این وضعیت که بین اسرائیل و فلسطین رخ داده، اتخاذ موضع کنند، نه صرفا در قالب یک رویکرد شعارگونه.

اما بخش دوم را باید در راهبردهای ترکیه و شخص آقای اردوغان مورد ارزیابی قرار داد. بازگشتی به سیاست ترکیه در قبال موضوع فلسطین اشغالی در دو دهه گذشته داشته باشیم؛ ترکیه همواره از این موضوع استفاده کرده تا از آن در راستای نفوذ منطقه‌ای خود بهره ببرد. با اینکه تنش‌ها در یک دهه گذشته بین ترکیه و اسرائیل وجود داشته اما منجر به قطع روابط این دو نشده است و این خود محل پرسش است. در عین حال حتی زمانی که کشورهای امارات و بحرین درصدد عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی بودند، ترکیه برآشفت و این موضوع را به‌عنوان یک خیانت از سوی کشورهای عربی قلمداد کرد ولی ارتباطش با اسرائیل مثل قبل پابرجاست.

ترکیه همواره با استفاده از این اهرم یعنی با پیش‌کشیدن موضوع فلسطین، دنبال پیش‌بردن مواضع منطقه‌ای و سیاسی خود بوده است. اما کشورهای اسلامی لازم است مواضع تندی نسبت به اقدامات اسرائیل علیه فلسطینیان اتخاذ کنند و در این راستا مواضع ترکیه درخور تأمل است.

ادامه از صفحه ۲

چرا حضور؟!

... تا رکود و کاهش ارزش پول ملی به پایین‌آمدن مصرف بینجامد و اقتصاد کشور را منقبض کند، به همان اندازه که تهدید است، می‌تواند به یک فرصت تبدیل شود. رویکرد مسئله‌محوری برای برون‌رفت از وضعیت کنونی جامعه، در کنار دو رویکرد دیگر پیشنهادی ازسوی کاندیداهای اصلاح‌طلب، یعنی رویکرد ساختارمحوری و رویکرد وظیفه‌محوری قرار دارد، رویکرد ساختارمحوری بر مهندسی مجدد ساختار جمهوری اسلامی و اصلاح قانون اساسی استوار است و رویکرد وظیفه‌محور بر انحصار وظایف هر دستگاه به خود آن و جلوگیری از دخالت نهادهای موازی در وظایف سه قوه قانونی کشور. در شرایط فعلی اتخاذ رویکردهای ساختارمحور و وظیفه‌محور نه ممکن است و نه در اولویت مسائل مردم قرار دارد اگرچه با اجرای موفق رویکرد مسئله‌محور که بر حل مسائل محترم با تعامل با همه دستگاه‌ها و اعتمادسازی و کاهش تنش در داخل کشور تمرکز دارد می‌توان در میان‌مدت و درازمدت، رویکردهای ساختارگرا و وظیفه‌گرا را با ایجاد بستر مثبت در درون حاکمیت در دستور کار قرار داد. اقتصاد ایران که ۱۰ سال قبل با ۱۰۰ میلیارد دلار و پنج سال قبل با ۵۰ میلیارد دلار اداره می‌شد، سال ۱۳۹۹ با ۳۰ میلیارد دلار اداره شده است و برنامه ریاضت اقتصادی که باید در دو دهه اجرا می‌شد، ظرف سه سال به اقتصاد ایران وارد شده است؛ البته مردم و به‌خصوص پنج دهک پایین جامعه، فشار زیادی را در این سه سال تحمل کردند، اما باید از دستاوردهای این ریاضت اقتصادی به‌خوبی استفاده کنیم و اشتباهی را مرتکب نشویم که در سه سال ۹۴ تا ۹۶ رخ داد و گشایش‌های صورت‌گرفته در برجام منجر به رشد مصرف شد. نقدینگی امروز کشور، حدود چهار هزار هزار میلیارد تومان است که با احتساب دلار ۲۰ هزارتومانی، مبلغی معادل ۲۰۰ میلیارد دلار می‌شود. اگر نقدینگی سرگردان و مازاد را یکی از بحران‌های اصلی اقتصاد ایران در دهه گذشته بدانیم، می‌توان با ارز مازاد بر ۵۰ میلیارد دلار حاصل از برجام، نقدینگی مازاد را ظرف یک دوره چهارساله جذب و به سوی تولید هدایت کرد و از بار تورمی رونق اقتصادی جلوگیری کرد. اینک اصلاح‌طلبان در چالشی بزرگ قرار دارند که می‌تواند به تولدی دیگر و دوم خردادی دوباره یا به کمرنگ‌شدن و حذف آنها از نهاد رسمی سیاست منجر شود؛ بدیهی است، با وجود همه کم‌لطفی‌ها و نامهربانی‌ها، روح اصلاح‌طلبی در تداوم حضور و امید جریان دارد. گفتمان اصلاح‌طلبی در اندیشه‌ورزی، علم‌جویی، تحول‌خواهی، صلح‌طلبی، تکثر، دموکراسی، آزادی بیان و شایسته‌سالاری، عدالت اجتماعی، کاهش فقر، بهبود سلامت، حفظ حقوق شهروندی و حفظ محیط زیست تجلی می‌یابد. امید است دولت رفاه و عدالت، با مشی میانه‌روی، افتخار و سعادت خدمت‌گزاری به مردمان قدردان این مرز و بوم را پیدا کند.

ادامه از صفحه اول

بوروکراسی و جامعه مدنی

۲. شکل‌گیری قشر بوروکرات که منافع و منابع را توزیع می‌کند و قدرت دولت را در جهت منافع خود به کار می‌گیرد. وبر معتقد است هم در دنیای سرمایه‌داری و هم در دنیای سوسیالیستی مسئله بوروکراسی وجود دارد. دولت‌های مختلف چه قبل و چه بعد از انقلاب اسلامی نتوانسته‌اند برای مسئله بوروکراسی که موجد نابرابری، بیگانگی و بی‌قدرتی در جامعه است، تدبیری بیندیشند. تدبیری که بوروکراسی را در خدمت جامعه مدنی قرار دهد. سازمان‌های دولتی که حک‌شده در جامعه نباشند، غارتگر جامعه می‌شوند و در خدمت گروه اقلیت قدرتمند قرار می‌گیرند. چنین بوروکراسی‌ای جز تباهی چیزی به دنبال ندارد. عدم حک‌شدگی بوروکراسی در جامعه مدنی باعث شده است که برخی کارمندان و مأموران دولتی از این سازمان‌ها برای منفعت شخصی استفاده کنند. همچنین در کشور ما روابط بوروکراتیکِ قابل پیش‌بینی درون دستگاه‌های دولتی وجود ندارد. از نظر ایوانز، بی‌ثباتی، ضعیف و وخیم شدن بوروکراسی دولتی با بی‌نظمی جامعه مدنی همراه خواهد بود و حفظ و احیای بوروکراسی دولتی در پیوند با جامعه، امکان پروژه تحول اجتماعی را افزایش می‌دهد. دستگاه دولتی قوی، منسجم، عقلانی و مرتبط با جامعه مدنی از غارتگری جلوگیری می‌کند. شعار دولت قوی و بوروکراسی کارآمد بدون آرایش مناسب با جامعه مدنی راه به جایی نمی‌برد. به عبارتی، بوروکراسی دولتی نمی‌تواند بدون ایجاد شبکه‌ای از پیوندها با گروه‌ها و طبقات اجتماعی تحول ایجاد کند. در حال حاضر ارتباط و تعامل باثبات و سازنده‌ای بین بوروکراسی دولتی و جامعه مدنی وجود ندارد و این‌چنین است که جامعه در راستای عدم ثبات قرار می‌گیرد. نکته مهم دیگر به دستورالعمل‌ها و بخش‌نامه‌های صادرشده از طرف بوروکرات‌های ارشد برمی‌گردد که نه‌تنها راهگشا نیستند بلکه موانع بسیاری برای ارائه خدمات مناسب به افراد جامعه به وجود می‌آورند. گاهی تصور می‌شود مدیران سازمان‌های دولتی حقوق می‌گیرند که دستورالعمل‌های متعددی صادر کنند و عملکردشان بر اساس تعداد بخش‌نامه سنجیده می‌شود. تصور مدیران دولتی این است که آشفتگی‌ها و نابسامانی‌ها در ارائه خدمات به جامعه با صدور بخش‌نامه و دستورالعمل حل می‌شود. بوروکرات‌های صف نیز ارائه خدمات به افراد را منوط به بخش‌نامه‌های ستاد می‌کنند. این‌گونه بوروکراسی ایرانی قفس آهنین بزرگی برای گروه‌های زیادی از جامعه مدنی است.

آگهی مناقصه عمومی یک مرحله ای همراه با ارزیابی کیفی (فشرده)
شماره ۱۳-۱۴۰۰/۲ ت (نوبت دوم)

IMPASCO
سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران
شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران

شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران در نظر دارد " انجام ۱۲۰۰۰ متر عملیات چاه پیمایی (با استفاده از دستگاه ژئوفیزیک کارفرما) در محدوده اکتشافی زغال سنگ مزینو ی طبس " را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به شماره ثبت ستاد ۲۰۰۰۰۰۱۰۲۸۰۰۰۰۰۶ و با جزئیات مندرج در اسناد مناقصه با تضمین شرکت در مناقصه (فرآیند ارجاع کار) به مبلغ ۷۰۰.۰۰۰.۰۰۰ (هفتصد میلیون) ریال (واریز نقدی یا ضمانتنامه بانکی) برگزار نماید. تاریخ انتشار مناقصه در سامانه ساعت ۱۰ صبح مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۶ و مهلت زمانی دریافت اسناد مناقصه از سایت تا ساعت ۱۷ مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۰۵ و مهلت ارائه پیشنهادات حداکثر تا ساعت ۱۷ مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۱۷ و جلسه بازگشایی پاکات صبح روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۱۸ برگزار می گردد. علاقمندان شرکت در مناقصه می بایست جهت ثبت نام و دریافت گواهی امضای الکترونیکی با شماره ۱۴۵۶ تماس حاصل نمایند و یا به آدرس اینترنتی www.setadiran.ir مراجعه نمایند.

شناسه آگهی ۱۱۳۵۵۷۸ م الف ۶۱۷